

مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی (مورد مطالعه: جوانان ورزشکار شهر شیراز)

سیدصمد بهشتی^۱

حمید صداقت^۲

حمیده دهقانی^۳

[10.22034/ssys.2024.3115.3268](https://doi.org/10.22034/ssys.2024.3115.3268)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۱۰/۱۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۱۲/۱۹

هدف مطالعه حاضر، بررسی ارتباط بین سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی جوانان بود. این مطالعه با رویکرد کمی و روش پیمایش انجام و داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه جمع‌آوری شد. جامعه آماری تحقیق شامل جوانان ۱۸-۲۹ سال ساکن در شهر شیراز و حجم نمونه ۴۰۰ نفر از جوانان ورزشکار شهر شیراز بود. پس از جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها، اطلاعات لازم با نرم‌افزار spss و Amos تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها نشان داد که رابطه معنی‌داری بین ابعاد سرمایه اجتماعی (اعتماد نهادی، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و فرهنگی، روابط اجتماعی، حمایت دوستان و خانواده و هنجار اجتماعی) و مشارکت سیاسی جوانان وجود دارد. همچنین ارتباط مستقیم و معناداری بین سرمایه اجتماعی و مشارکت اجتماعی مضمود است؛ به این معنی که هر چه افراد از سرمایه اجتماعی بیشتری برخوردار بوده‌اند، میزان مشارکت سیاسی بیشتری نیز داشته‌اند. اما این رابطه میان همه ابعاد سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی به‌طور یکسان برقرار نیست؛ به این معنی که ارتباط اجتماعی، حمایت و انسجام اجتماعی تأثیر مستقیمی بر مشارکت سیاسی دارند. در میان ابعاد اعتماد (فردی، اجتماعی، نهادی)، میان اعتماد اجتماعی و مشارکت سیاسی رابطه مستقیمی وجود ندارد؛ بلکه اعتماد اجتماعی به‌صورت غیرمستقیم بر افزایش مشارکت اثرگذار بوده است. همچنین ارتباط معنی‌داری میان دو بعد هنجار اجتماعی و مشارکت سیاسی وجود ندارد.

واژگان کلیدی: سرمایه اجتماعی، مشارکت سیاسی، شیراز و جوانان.

^۱ دانشجویار، گروه جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران

E-mail: Sbeheshty@yu.ac.ir

^۲ دکترای مسائل اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران

^۳ دکترای مسائل اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران

مقدمه

مشارکت را نوعی کنش هدفمند در فرآیند تعاملی بین کنشگر و محیط اجتماعی او در جهت نیل به اهداف معین و از پیش تعیین شده تعریف نموده‌اند (عظیمی‌هاشمی و دیگران، ۱۳۹۴). مشارکت سیاسی، هر نوع عمل داوطلبانه، موفق یا ناموفق، سازمان‌یافته یا بدون سازمان، دوره‌ای یا مستمر شامل روش‌های مشروع یا نامشروع برای تأثیر بر انتخاب رهبران و سیاست‌ها و اداره عمومی در هر سطحی از حکومت محلی یا ملی است (وایتر و هانتینگتون، ۱۳۷۹). در واقع مشارکت سیاسی، مشارکت همه مردم در سطوح مختلف عرصه‌های سیاسی و پیش‌نیاز توسعه سیاسی است که یکی از اصلی‌ترین و اساسی‌ترین مولفه‌های دوام یک نظام سیاسی و مشروعیت‌بخش به یک نظام می‌باشد. اگر افراد جامعه نتوانند در فرایندهای مشارکتی حضور یابند و نقش خود را ایفا کنند، مردم‌سالاری مفهوم خود را از دست خواهد داد. عوامل متعددی می‌توانند بستر ساز مشارکت سیاسی باشند. اینگلهارت افزایش مشارکت در غرب را تابع سه عامل ارتقای سطح تحصیلات، اطلاعات سیاسی و تغییر هنجارهای حاکم بر مشارکت و تغییر در اولویت‌های ارزشی می‌داند (اینگلهارت، ۱۹۹۰).

هرچند عوامل جامعه‌شناختی متعددی بر مشارکت سیاسی تأثیر گذارند، اما در این میان مفهومی که قرابت معنایی زیادی با مفهوم مشارکت به معنای عام و مشارکت سیاسی به معنای خاص دارد، سرمایه اجتماعی است. بحث مرکزی در تحقیقات سرمایه اجتماعی این است که آیا سرمایه اجتماعی یک پدیده‌ای مربوط به همبستگی یا شبکه اجتماعی است. رویکرد همبستگی سرمایه اجتماعی به طور غیرمعمول شامل سازه‌های شناختی یا فیزیکی (مانند برداشت از انسجام یا اعتماد) و همچنین شاخص مشارکت اجتماعی (بعد مورد نظر پاتنام) می‌شود، اما رویکرد شبکه‌ای سرمایه اجتماعی در کار بورديو دیده می‌شود. این رویکرد به طور مستقیم بررسی می‌کند که چگونه و چه اشخاصی درون ساختار اجتماعی به هم متصل‌اند و افراد، دامنه و تنوع اشخاص در ارتباطات اجتماعی و منابعی که به طور بالقوه درون شبکه‌ها وجود دارد را بررسی می‌کند (باست، ۲۰۱۳).

به نظر کلمن، سرمایه اجتماعی مانند سرمایه انسانی و سرمایه فیزیکی، اگر تجهیز نشود، مستهلک می‌گردد. روابط اجتماعی اگر حفظ نشود به تدریج از بین می‌رود، تعهدات و انتظارات با گذشت زمان تضعیف و ناپدید می‌شوند. سرمایه اجتماعی مانند شکل‌های دیگر سرمایه به سرمایه‌گذاری در طراحی ساختار تعهدات و انتظارات، مسئولیت‌ها، سلسله‌مراتب اقتدار و هنجارها (عملکردها و قوانین) و ضمانت‌های اجرایی که سازمان‌های فعال و کارا را به وجود خواهند آورد، نیاز دارد (کلمن، ۱۹۹۰).

سرمایه اجتماعی ابعاد متعددی دارد. سازنده‌ترین تلاش در راستای چندبعدی فرض کردن سرمایه اجتماعی را شفل و شاه انجام داده‌اند. آن‌ها سه سطح سرمایه اجتماعی را از هم متمایز کرده‌اند:

مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی (مورد مطالعه: جوانان ورزشکار شهر شیراز)

درون‌شخصی، بین‌شخصی و رفتاری. قلمروی درون‌شخصی به رضایت زندگی فردی، قلمرو بین‌شخصی به اعتماد فی‌مابین افراد (اعتماد تعمیم‌یافته و اعتماد نهادی) و حمایت آنها از یکدیگر و قلمرو رفتاری به مشارکت فعالانه افراد در فعالیت‌های سیاسی و مدنی برمی‌گردد (حیدری، ۱۳۹۴).

یکی از مهم‌ترین گروه‌هایی که مشارکت‌شان در فعالیت‌های سیاسی و مدنی بسیار حائز اهمیت است، جوانان هستند. جوانان هر جامعه‌ای می‌توانند به‌عنوان نقطه هر تحولی، بیشترین و برترین نقش را بر عهده داشته باشند. باید باور داشته باشیم که مهم‌ترین تحولات سیاسی و رسیدن به وضعیت مطلوب مشارکت سیاسی، در صورتی که جوانانی آگاه، مستعد و باکیفیت مطلوب و مجهز به مهم‌ترین ابعاد سرمایه اجتماعی نداشته باشیم؛ با شکست مواجه می‌شود. در این میان، نقش جوانان ورزشکار که بخصوص در جامعه امروز الگوی جوانان بسیاری هستند، مهم‌تر به نظر می‌رسد. بنابراین بررسی و شناسایی وضعیت سرمایه اجتماعی جوانان ورزشکاری می‌تواند یکی از مهمترین اولویت‌ها و سیاست‌های هر کشوری برای توسعه مشارکت سیاسی آن کشور باشد. این در حالی است که ما با نوعی کاستی پژوهش و فقر مطالعاتی در این حوزه مواجهیم. چنین کاستی‌ای در شهری مرکزی مانند شیراز، پایتخت فرهنگی کشور که پرجمعیت‌ترین شهر جنوب ایران و مرکز استان بزرگ فارس به حساب می‌آید، مهم‌تر به نظر می‌رسد. بر این اساس هدف اصلی پژوهش حاضر، مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی جوانان ورزشکار شهر شیراز می‌باشد.

پیشینه تحقیق

امام‌جمعه‌زاده و همکاران (۱۳۹۰)، رضایی و همکاران (۱۳۹۶) و انصاری (۱۳۹۶) در تحقیقاتی با عنوان «بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی» دریافته‌اند که همبستگی معناداری میان ابعاد سرمایه اجتماعی (اعتماد اجتماعی، هنجارهای اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی) و میزان مشارکت سیاسی پاسخگویان وجود دارد. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که میان اعتماد به سازمان‌های دولتی، اعتماد به اساتید و اطمینان به اطرافیان، با میزان مشارکت سیاسی رابطه مستقیم وجود دارد. در پژوهشی با عنوان «رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی شهروندان قم»، حبیب‌پور گتایی (۱۳۹۵) و همکاران به این نتیجه رسیدند که بین همه مولفه‌های سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی شهروندان قم رابطه مثبت وجود دارد. اگر چه بر اساس نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره، از بین مجموع چهار متغیر پیش‌بین اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، آگاهی و مشارکت اجتماعی غیر رسمی، تنها دو متغیر آگاهی و مشارکت اجتماعی، اثر مستقیمی بر روی مشارکت سیاسی داشته‌اند. همچنین نتایج تحلیل مسیر نشان داد که تمامی چهار متغیر به یکی از اشکال مستقیم، غیرمستقیم و توأمان روی مشارکت سیاسی تاثیر گذاشته‌اند. شاهین (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان «رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی» به این نتیجه رسید که سطح مشارکت سیاسی افرادی که سرمایه اجتماعی خوبی دارند، بالا می‌باشد و سه متغیر مشارکت اجتماعی، وابستگی اجتماعی و اعتماد اجتماعی ۳۵

درصد از متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. رودین (۲۰۱۱) و ارداگون (۲۰۱۰)، در پژوهشی با عنوان «نقش سرمایه اجتماعی در مشارکت سیاسی» دریافتند که بین سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی آنان رابطه مستقیم و مثبتی وجود دارد. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که ارتباطات، تعاملات و فرصت‌ها باعث افزایش مشارکت سیاسی می‌گردد. پژوهش آنان به دنبال این بوده است که چگونه سرمایه اجتماعی بر مشارکت شهروندی اثر می‌گذارد. نتایج پژوهش نشان داد که مشارکت نه تنها شرکت در انتخابات، بلکه شامل شرکت در تظاهرات، مشارکت مدنی و ... می‌باشد و سرمایه اجتماعی ارتباط مثبت و مستقیمی بر روی مشارکت می‌گذارد. سارکر و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان «مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی در روستاهای بنگلادش» که بر روی ۱۰۰ نمونه صورت گرفت، به این نتیجه رسیدند که شبکه‌های اجتماعی، مشارکت مدنی، هنجارهای اجتماعی و اعتماد اجتماعی به طور قابل توجهی با مشارکت سیاسی در بنگلادش ارتباط دارد و سرمایه اجتماعی ممکن است به افزایش مشارکت سیاسی در بنگلادش منجر شود.

چارچوب نظری پژوهش

سرمایه اجتماعی

در تعریف سرمایه اجتماعی می‌توان گفت که سرمایه، ثروتی است مولد یا منبعی که شخص می‌تواند برای ایجاد درآمد با کسب منافع اضافی دیگر آن را به کار برد. این منبع ممکن است شکل پولی و غیرپولی و نیز ملموس و غیرملموس به خود گیرد. در راستای جهت‌گیری جدید، سرمایه اجتماعی به عنوان یک پدیده چندبعدی (ساختاری و شناختی، محیطی و فردی) تعریف شده است. سرمایه اجتماعی ساختاری و شناختی، هر دو یا به ارتباط مردم یک جامعه که شبیه یکدیگرند (سرمایه اجتماعی پیوندی) یا مردمی که در خارج از یک جامعه و با هم متفاوت‌اند (سرمایه اجتماعی ارتباطی یا پل‌زننده) ارجاع داده می‌شوند. بعد فردی سرمایه با پرسیدن از افراد در مورد مشارکت آنها در روابط اجتماعی یا اینکه مثلاً آیا به همسایگان خود اعتماد دارند یا خیر و سرمایه اجتماعی محیطی با نظرسنجی عمومی در سطح جامعه سنجیده می‌شود و به پاسخ‌های شخصی و درک فردی نیازی نیست (کلمن، ۱۹۹۰).

در بعد بین‌شخصی (اعتماد تعمیم‌یافته و نهادی) گیدنز بیش از دیگر نظریه‌پردازان به بحث اعتماد و ضرورت آن در مدرنیته متأخر اشاره کرده است. وی می‌گوید اعتماد، چیزی است که از ایمان سرچشمه می‌گیرد و می‌تواند معطوف به نشانه‌های نمادین یا تخصصی باشد؛ اما این اعتماد نیز مبتنی بر درستی اصولی است که شخص از آن بی‌خبر است و نه مبتنی بر ایمان به «اصالت اخلاقی». البته اعتماد به اشخاص همیشه تا اندازه‌ای به اعتماد به نظام‌ها ربط دارد، اما این اعتماد به کارکرد شایسته این نظام‌ها مربوط است و نه به عملکرد واقعی‌شان (گیدنز، ۱۳۷۷). وی با قرار دادن امنیت در مقابل خطر و اعتماد در مقابل مخاطره، اعتماد

مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی (مورد مطالعه: جوانان ورزشکار شهر شیراز)

را از خصلت‌های مدرنیته دانسته و معتقد است که برای بقای زندگی با وجود این مخاطرات به «اعتمادتعمیم‌یافته» و «اعتماد نهادی» نیاز است (کتابی، ۱۳۸۹).

بوردیو نیز سرمایه را هر منبعی می‌داند که می‌تواند در عرصه خاصی اثر بگذارد و به فرد امکان دهد که سود خاصی را از راه مشارکت در رقابت بر سر آن به دست آورد (راب استونز، ۱۳۹۲). از سوی دیگر، وی سرمایه را نیروی انباشته‌شده‌ای می‌داند که توسط افراد یا گروه‌ها برای انتفاع انحصاری در جهت پیشبرد منافع و افزایش دارایی و مایملک اختصاص می‌یابد. از نظر بوردیو، سرمایه اجتماعی شامل موقعیت‌ها و روابط در گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی است که دسترسی به فرصت‌ها، اطلاعات، منابع مادی و موقعیت اجتماعی را برای افراد افزایش می‌دهد. او تطابقی میان جایگاه اجتماعی، سلیقه‌ها و رفتارها در نظر می‌گیرد (بوردیو، ۱۹۸۶). سرمایه اجتماعی، مجموعه‌ای از منابع بالقوه و بالفعلی است که نتیجه مالکیت شبکه با دوامی از روابط نهادی شده بین افراد و گروه‌ها و به عبارت ساده‌تر، عضویت در گروه است (همان).

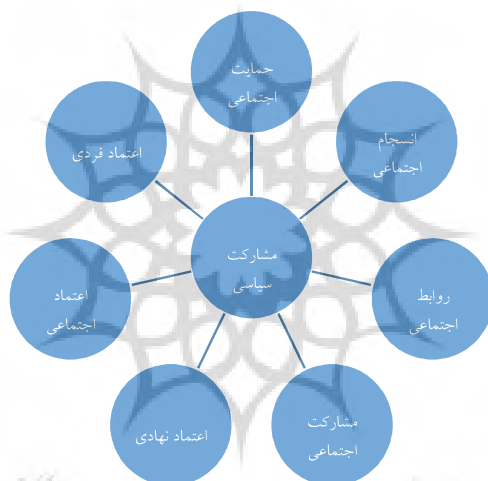
اما مهمترین و شناخته‌شده‌ترین بعد ساختاری سرمایه اجتماعی، مشارکت است که پاتنام بیش از سایر نظریه‌پردازان سرمایه اجتماعی به آن پرداخته است. وی میزان عضویت در شبکه‌های ارتباط اجتماعی، گروه‌ها و کیفیت مشارکت در این گروه‌ها را در مطالعات مختلف خود، بسیار مهم نشان داده است (اختر محقق، ۱۳۸۵). از نظر پاتنام، سرمایه اجتماعی نهفته در هنجارها و شبکه‌های مشارکت مدنی، ظاهراً پیش شرط توسعه است. شبکه‌های مشارکت مدنی، همکاری و ارتباط را تسهیل و اطلاعات موجود درباره اعتمادپذیری افراد دیگر را تقویت می‌کنند. به اعتقاد رابرت پاتنام، سرمایه اجتماعی در درون گروه‌های مدنی و دینی، پیوندهای خانوادگی، شبکه‌های اجتماعی غیررسمی دوستان و خویشاوندان، داوطلب شدن، از خودگذشتگی و اعتماد نهفته است (پاتنام، ۲۰۰۰).

مشارکت سیاسی

مشارکت را نوعی کنش هدفمند در فرایند تعاملی بین کنشگر و محیط اجتماعی او در جهت نیل به اهداف معین و از پیش تعیین‌شده تعریف کرده‌اند؛ فرایندی که افراد جامعه به صورت آگاهانه و جمعی، با در نظر داشتن اهداف معین و مشخص که منجر به سهیم شدن آن‌ها در منابع اجتماعی می‌شود در آن شرکت می‌کنند (امام‌جمعه‌زاده، ۱۳۹۰). مشارکت سیاسی بیانگر الگوی خاصی از رفتار سیاسی است که بر مجموعه نگرش‌ها، ارزش‌ها، ایستارها، هنجارها و آداب و رسوم یک جامعه در رابطه با پدیده‌های سیاسی مبتنی است (رضایی، ۱۳۹۶). هانتیگتون و نلسون، مشارکت سیاسی را کوشش‌های شهروندان به منظور تاثیرگذاری بر سیاست‌های عمومی می‌دانند. مشارکت سیاسی، در گیر شدن فرد در سطوح مختلف فعالیت در نظام سیاسی، از عدم درگیری تا داشتن مقام رسمی است (راش، ۱۳۹۲). وینر در تعریف مشارکت سیاسی بیان می‌دارد که هر نوع اقدام داوطلبانه موفق یا ناموفق، مقطعی یا مستمر، سازمان‌یافته یا بی‌سازمانی

که برای اثر گذاشتن بر انتخاب سیاست‌های عمومی یا گزینش رهبران سیاسی در سطوح مختلف حکومتی، اعم از محلی یا ملی، روش‌های قانونی یا غیر قانونی را به کار گیرد (وینر، ۱۳۹۴). مشارکت سیاسی جزئی از رفتار اجتماعی محسوب می‌شود، چرا که اول به منزله یکی از ارکان و شاخص‌های عمده توسعه سیاسی به شمار می‌رود؛ دوم، رابطه تنگاتنگی با مشروعیت نظام‌های سیاسی دارد؛ سوم، به میزان زیادی بیانگر نوع نظام سیاسی هر جامعه است. چارچوب نظری تحقیق حاضر شامل نظریه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی رابرت پاتنام است. بر اساس نظریه پاتنام، سه شاخص عمده که برآیندی از وجود سرمایه اجتماعی است، برای نمایان ساختن رابطه میان سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی مطرح می‌شود: اعتماد اجتماعی و مشارکت سیاسی، شبکه‌های اجتماعی و مشارکت سیاسی و هنجارهای اجتماعی و مشارکت سیاسی.

مدل نظری پژوهش

فرضیه‌های پژوهش

- سرمایه اجتماعی بر مشارکت سیاسی اثر می‌گذارد.
- بین اعتماد فردی و مشارکت سیاسی رابطه وجود دارد.
- بین اعتماد اجتماعی و مشارکت سیاسی رابطه وجود دارد.
- بین اعتماد نهادی و مشارکت سیاسی رابطه وجود دارد.
- بین مشارکت اجتماعی و مشارکت سیاسی رابطه وجود دارد.
- بین روابط اجتماعی و مشارکت سیاسی رابطه وجود دارد.
- بین انسجام اجتماعی و مشارکت سیاسی رابطه وجود دارد.
- بین حمایت اجتماعی و مشارکت سیاسی رابطه وجود دارد.

مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی (مورد مطالعه: جوانان ورزشکار شهر شیراز)

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر به جهت نوع آن پیمایشی می‌باشد. تحقیق حاضر بر اساس معیار زمان، مقطعی بوده است. برای گردآوری داده‌ها از ابزار پرسش‌نامه محقق‌ساخته به صورت پاسخ باز و بسته بهره‌گیری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نرم‌افزارهای *spss* و *Amos* استفاده گردید. از آمار توصیفی و استنباطی و برای توصیف متغیرهای کیفی از درصد توزیع فراوانی و برای توصیف متغیرهای کمی از شاخص‌های مرکزی و پراکندگی بهره‌گیری شد. در زمینه آمار استنباطی و آزمون فرضیه‌ها، از آزمون‌های تحلیل مسیر و تحلیل رگرسیون استفاده گردید.

تعاریف نظری و عملیاتی متغیرها

اعتماد اجتماعی

بر انتظارات و تعهدات اکتسابی و تأییدشده به لحاظ اجتماعی دلالت دارد که افراد نسبت به یکدیگر و نسبت به سازمان‌ها و نهادهای مربوط به زندگی اجتماعی‌شان دارند (ازکیا و غفاری، ۱۳۸۰). اعتماد بر سه نوع است: ۱) اعتماد بین فردی ۲) اعتماد اجتماعی ۳) اعتماد نهادی (زاهدی و اجاق‌لو، ۱۳۸۴). اعتماد بین فردی شامل اعتماد به افراد خانواده، خویشان، دوستان و همکاران می‌شود. اعتماد اجتماعی، اعتماد به افراد کمتر آشنا و بیگانگان اجتماع را شامل می‌شود و اعتماد نهادی، سازمان‌ها و نهادها و گروه‌ها در حوزه حکومت را شامل می‌گردد (موسوی خامنه، ۱۳۸۳). سطح سنجش این متغیر فاصله‌ای می‌باشد. شبکه اجتماعی

برای سنجش شبکه اجتماعی از دو شاخص مشارکت و روابط اجتماعی استفاده می‌شود. مشارکت به معنای شرکت فعالانه افراد در تمامی ابعاد حیات، یعنی اجتماعی و فرهنگی، سیاسی و اقتصادی می‌باشد که شامل مشارکت رسمی و غیررسمی است. روابط اجتماعی، به تعاملات و ارتباطات بین افراد اطلاق می‌شود که شامل مقدار و نوع روابط اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و عاطفی می‌باشد (زاهدی و دیگران، ۱۳۸۸). سطح سنجش این متغیر فاصله‌ای می‌باشد.

هنجار اجتماعی

هنجارها، شیوه‌های رفتار متقابلی هستند که در گروه یا جامعه متداول است و فرد در جریان زندگی خود، آن‌ها را می‌آموزد و به کار می‌بندد و انتظار دارد که دیگر افراد جامعه نیز آن را انجام دهند (وٹوقی و نیک‌خلق، ۱۳۷۶). برای سنجش هنجار اجتماعی شاخص‌های حمایت اجتماعی و انسجام اجتماعی در نظر گرفته می‌شود. همیاری به احساس درونی افراد، جهت کمک به دیگران اشاره دارد.

حمایت اجتماعی، حمایت افراد از یکدیگر در زمان نیازمندی است که به صورت‌های اقتصادی و عاطفی مطرح است.

انسجام اجتماعی، توافق جمعی میان اعضای یک جامعه است؛ که حاصل پذیرش و درونی کردن نظام ارزشی و هنجاری یک جامعه است (زاهدی و دیگران، ۱۳۸۸). سطح سنجش این متغیر فاصله‌ای است. مشارکت سیاسی

عبارت است از آن دسته فعالیت‌های ارادی و اختیاری که اعضای یک جامعه در آن مشارکت می‌کنند تا به وسیله آن در انتخاب حاکمان و سیاستمداران شرکت کنند و به طور مستقیم یا غیرمستقیم در سیاستگذاری‌های عمومی مشارکت می‌نمایند (وینر، ۱۳۹۴). سطح سنجش متغیر فاصله‌ای است.

تعیین اعتبار و پایایی ابزار پژوهش

در این پژوهش برای سنجش اعتبار، از اعتبار صوری (پرسش‌نامه پیش از اجرا در اختیار چند نفر از اساتید رشته جامعه‌شناسی قرار گرفته و تایید شده است) و به‌منظور سنجش سازگاری درونی گویه‌ها از آماره آلفای کرونباخ^۱ و اعتبار سازه هم از طریق تحلیل عاملی محاسبه گردیده است. بر اساس نتیجه آزمون شاخص کفایت نمونه‌برداری (Kmo) داده‌های تحقیق قابل تقلیل به تعدادی عامل‌های زیر بنایی و بنیادی می‌باشند. هم‌چنین، نتیجه آزمون بارتلت که در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ معنی‌دار است، نشان می‌دهد که ماتریس همبستگی بین گویه‌ها، ماتریس همانی و واحدی نیست؛ یعنی از یک‌طرف بین گویه‌های داخل هر عامل همبستگی بالایی وجود دارد و از طرف دیگر، بین گویه‌های یک عامل با گویه‌های عامل دیگر همبستگی مشاهده نمی‌شود.

جدول ۱: نتیجه آزمون شاخص کفایت نمونه‌برداری

درصد تبیین تغییرات	درصد اطمینان	بارتلت	شاخص کفایت نمونه‌برداری	ابعاد سرمایه اجتماعی
۵۵/۶۶	۰/۰۰۰	۲۹۶۱/۴۸۳	۰/۸۷۳	اعتماد اجتماعی
۵۸/۰۹۶	۰/۰۰۰	۲۰۷۵/۶۴۴	۰/۸۱۷	شبکه اجتماعی
۵۵/۳۹۵	۰/۰۰۰	۱۸۴۹/۱۳۹	۰/۸۴۳	هنجار اجتماعی

منبع: یافته‌های پژوهش

جامعه آماری، حجم نمونه آماری، روش نمونه‌گیری و واحد آماری

امروزه ورزش بخش مهمی از زندگی مردم را تشکیل می‌دهد. عده‌ای آن را به صورت تفریحی و عده‌ای هم به صورت حرفه‌ای انجام می‌دهند. در کشور ما ایران به موازات رشد ورزش حرفه‌ای و غیرحرفه‌ای، همچنین بهبود چشمگیر جایگاه اجتماعی و اقتصادی ورزشکاران، این قشر جایگاه مهمی در تعیین سرنوشت سیاسی کشور دارد. امروزه، ورزشکاران در بالاترین سطح، فعالیت و رقابت می‌کنند و برای

^۱ Cronbach's Alpha

مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی (مورد مطالعه: جوانان ورزشکار شهر شیراز)

دستیابی به موفقیت‌های ورزشی، اجتماعی، سیاسی و ... اغلب تحت تاثیر سیاستمداران، و مسائل سیاسی هستند. آنچه موجب توجه ایشان به سرمایه اجتماعی ورزشکاران شده، این است که نوع و میزان تعامل اجتماعی انسان‌ها در حوزه ورزش چه پیامدهای اجتماعی و سیاسی برای کل جامعه دارد.

جامعه آماری شامل ورزشکاران پنج رشته ورزشی فوتبال و فوتسال، دوچرخه‌سواری، ورزش‌های رزمی، دوومیدانی، بدن‌سازی و پرورش اندام جوان سنین ۱۸-۲۹ سال ساکن در شهر شیراز می‌باشد. این پنج رشته ورزشی از پرتعدادترین و همچنین شامل ورزش‌های گروهی و فردی می‌باشد. ورزشکار در یک تقسیم‌بندی با محوریت مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی با این دسته‌بندی قابل ملاحظه است: مشارکت‌کننده فعال (ورزشکار حرفه‌ای): افرادی که به‌طور مستقیم و حداقل هفته‌ای ۱۰ ساعت به‌طور منظم به فعالیت ورزشی می‌پردازند. مشارکت‌کنندگان غیرفعال (ورزشکار غیرحرفه‌ای): افرادی که به‌طور منظم در طول هفته به ورزش نمی‌پردازند ولی به نوعی دغدغه ورزش دارند و با ورزش در ارتباط هستند (شارع‌پور، ۱۳۸۱). بر اساس اطلاعات موجود تعداد جوانان ورزشکار پنج رشته ورزشی فوتبال و فوتسال، دوچرخه‌سواری، ورزش‌های رزمی، دوومیدانی، بدن‌سازی و پرورش اندام شهر شیراز در سال ۱۳۹۷-۱۳۹۸، برابر با ۲۶۳۸۷ نفر می‌باشد (هیئت پزشکی ورزشی شیراز، ۱۳۹۷). روش نمونه‌گیری در این تحقیق نمونه‌گیری خوشه‌ای می‌باشد. لیست باشگاه‌های ورزشی، فوتبال، فوتسال، دوومیدانی، دوچرخه‌سواری، ورزش‌های رزمی، پرورش اندام و بدن‌سازی، از سازمان تربیت بدنی تهیه شد و بر اساس روش نمونه‌گیری خوشه‌ای پراکندگی از بین رفت و پرسش‌نامه‌ها به صورت تصادفی بین نمونه‌های آماری توزیع گردید. در این تحقیق با توجه به جمعیتی که مردان نسبت به بانوان دارند و همچنین نسبت جمعیت هر رشته ورزشی، به هر رشته و به مردان و بانوان سهمی اختصاص داده شده است. جمع کل این پنج رشته ورزشی ۲۶۳۸۷ نفر می‌باشد که ۱۷۷۸۴ نفر را مردان و ۸۶۰۳ نفر را بانوان تشکیل می‌دهند. وقتی که درصدگیری صورت می‌گیرد، ۶۷ درصد را مردان و ۳۳ درصد را بانوان به خود اختصاص می‌دهند. در ادامه تعداد افرادی که از هر رشته ورزشی باید به‌عنوان نمونه انتخاب شود محاسبه گردید. با توجه به تعداد ورزشکاران این پنج رشته ورزشی و سهم مردان و بانوان در این جمعیت و رشته‌ها، این اعداد به دست می‌آید. تعداد ورزشکاران مرد رشته ورزشی بدن‌سازی و پرورش اندام ۶۷۳۵ نفر و سهم این رشته در قسمت مردان ۱۰۶ نفر به‌عنوان نمونه می‌باشد. در قسمت بانوان ۶۷۱۶ نفر در رشته بدن‌سازی فعالیت دارند که تعداد نمونه ۱۰۳ نفر اتخاذ می‌گردد. در رشته دوومیدانی در قسمت مردان ۱۱۱ نفر فعالیت دارند و سهم نمونه در این رشته در قسمت مردان ۲ نفر می‌باشد. در قسمت بانوان در رشته ورزشی دوومیدانی تعداد ۴۴۴ نفر فعالیت دارند و تعداد نمونه ۷ نفر اتخاذ می‌گردد. در رشته ورزشی دوچرخه‌سواری در قسمت مردان ۱۳۸ نفر و بانوان ۹۸ نفر فعالیت دارند که به ترتیب سهم مردان ۲ و سهم بانوان ۲ نفر می‌باشد. در ورزش‌های رزمی در قسمت مردان ۳۱۱۱ نفر و

در قسمت بانوان ۹۶۵ نفر فعالیت دارند که سهم مردان در نمونه ۵۲ نفر و سهم بانوان ۱۴ نفر می‌باشد. در رشته ورزشی فوتبال و فوتسال در قسمت مردان ۷۶۸۶ نفر و در قسمت بانوان ۳۸۰ نفر فعالیت دارند که سهم نمونه مردان ۱۰۶ نفر و سهم نمونه بانوان ۶ نفر می‌باشد. گفتنی است که این تعداد ورزشکاران، افراد ورزشکار بیمه شده در شهر شیراز می‌باشند.

تعداد افرادی که در این تحقیق مورد پرسش قرار می‌گیرند، بر اساس فرمول کوکران برابر با ۳۷۹ نفر می‌شود و با در نظر گرفتن احتمال ریزش پرسش‌نامه و عدم برگشت تعدادی از پرسش‌نامه‌ها، نمونه ۴۰۰ نفری اتخاذ گردید:

$$n = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)} = \frac{\frac{1.96^2 * 0.5 * 0.5}{0.05^2}}{1 + \frac{1}{26387} \left(\frac{1.96^2 * 0.5 * 0.5}{0.05^2} - 1 \right)} = 379$$

یافته‌های توصیفی متغیر مستقل

در این پژوهش متغیر مستقل سرمایه اجتماعی می‌باشد. متغیر سرمایه اجتماعی شامل چندین مولفه بود که توسط ۳۴ گویه در طیف لیکرت سنجیده شد. پاسخگویان می‌توانستند نظر خود را با گزینه‌های کاملاً مخالف، مخالف، بی‌نظر، موافق، کاملاً موافق بیان کنند. پاسخ‌ها نیز از یک تا پنج نمره‌گذاری شد. بنابراین میانگین طیف این متغیر در پرسش‌نامه نمره ۱۰۲ می‌باشد. یافته‌های توصیفی متغیر مستقل به صورت جدول زیر نمایش داده می‌شوند:

جدول ۲: یافته‌های توصیفی متغیر مستقل

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کجی	حداقل	حداکثر	درجه آزادی	t	sig
سرمایه اجتماعی	۱۱۹/۱۶	۲۰/۱۹۲	۰/۶۶۷	۴۶	۱۸۷	۳۹۹	۱۱۸/۲۴	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

بر اساس جدول می‌توان نتیجه گرفت که توزیع آماری نمونه تحقیق نرمال و میزان سرمایه اجتماعی پاسخگویان بر مبنای ابزار به کار گرفته شده تحقیق در سطح نمونه و جامعه آماری بالاتر از سطح متوسط است- نتیجه آزمون T تک نمونه‌های مستقل با اطمینان ۹۹ درصد این نتیجه را تایید می‌کند. همچنین توزیع فراوانی این متغیر را در نمودار زیر می‌توان نشان داد. متغیر مستقل این پژوهش سرمایه اجتماعی می‌باشد که در ابزار سنجش تهیه شده، از ۷ بعد تشکیل گردیده است. جدول زیر ابعاد متغیر سرمایه اجتماعی را به همراه آماره‌های مربوط به هر بعد نمایش می‌دهد:

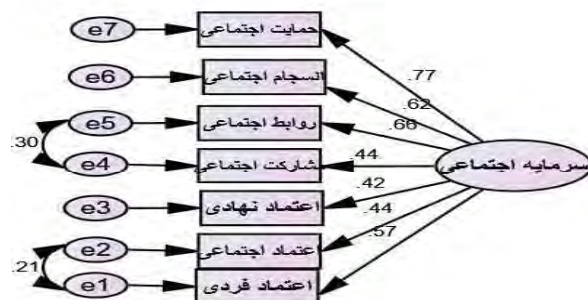
مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی (مورد مطالعه: جوانان ورزشکار شهر شیراز)

جدول ۳: ابعاد سرمایه اجتماعی و یافته‌های توصیفی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کجی	حداقل	حداکثر	درجه آزادی	t	sig
اعتماد بین فردی	۱۸/۴۷	۰/۲۱۱۵۷	۰/۱۲۴	۶	۳۰	۳۹۹	۸۷/۳۳	۰/۰۰۰
اعتماد اجتماعی	۲۰/۳۷	۵/۲۲	۰/۲۴۱	۸	۳۹	۳۹۹	۷۸/۰۳	۰/۰۰۰
اعتماد نهادی	۱۶/۱۱	۵/۲۵	-۰/۴۱۸	۷	۳۱	۳۹۹	۶۱/۳۷	۰/۰۰۰
مشارکت اجتماعی	۲۱/۰۱	۵/۹۲	۰/۰۵۸	۸	۴۰	۳۹۹	۷۰/۹۵	۰/۰۰۰
روابط اجتماعی	۳۲/۲۸	۷/۳۳	۰/۱۳۰	۱۱	۵۵	۳۹۹	۸۷/۹۷	۰/۰۰۰
انسجام اجتماعی	۲۲/۴۶	۵/۱۰	۰/۵۸۴	۷	۳۵	۳۹۹	۸۸/۰۵	۰/۰۰۰
حمایت اجتماعی	۳۸/۲۹	۶/۶۱	۱/۴۷	۱۲	۶۰	۳۹۹	۱۱۵/۷	۰/۰۰۰

یافته‌های استنباطی متغیر مستقل

برای آزمون فرضیه‌های تحقیق در سطح نمونه و تعمیم آن‌ها به جامعه آماری در این تحقیق از مدل‌سازی معادلات ساختاری، با به کارگیری نرم‌افزار ایموس استفاده گردیده است. مراحل به این صورت انجام گرفته است که در ابتدا مدل اندازه‌گیری متغیر سرمایه اجتماعی بر اساس نمرات عاملی متغیرهای تشکیل‌دهنده آن محاسبه شده و برازش آن با استفاده از شاخص‌های اصلاح نرم‌افزار به حداکثر ممکن رسانیده شده است. سپس برای آزمون فرضیه‌ها، روابط ساختاری بین عامل‌های مکنون اندازه‌گیری شده اند. در ادامه نتایج فرضیه‌ها ارائه خواهد گردید.

شکل ۲: مدل اندازه‌گیری متغیر سرمایه اجتماعی

منبع: یافته‌های پژوهش

بر اساس خروجی نرم افزار ایموس، شاخص‌های برازش این مدل اندازه‌گیری بیرونی قابل قبول می‌باشد.

جدول ۴: شاخص‌های برازش مدل سرمایه اجتماعی

شاخص	CMIN/DF	TLI	CFI	PNFI	PCFI	RMSEA	درجه آزادی	کای اسکور
دامنه								
قابل	۱-۵	۰/۹۰	۰/۹۰	۰/۵۰	۰/۵۰	۰-۰/۰۸		
قبول		۱	۱	۱	۱			
مدل	۱/۵۰۸	۰/۹۸۳	۰/۹۹۰	۰/۵۵۵	۰/۵۶۶	۰/۰۳۶	۱۲	۱۸,۱

منبع: یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی متغیر وابسته

متغیر وابسته این پژوهش مشارکت سیاسی می‌باشد که پنج گویه این متغیر را به صورت طیف لیکرت می‌سنجند و پاسخگویان می‌توانستند نظر خود را با گزینه‌های هیچوقت، کم، تا حدودی، زیاد، خیلی زیاد بیان کنند. پاسخ‌ها نیز از یک تا پنج نمره گذاری شد. بنابراین میانگین طیف این متغیر در پرسش‌نامه نمره ۱۵ می‌باشد. یافته‌ای توصیفی متغیر وابسته به صورت جدول زیر نمایش داده می‌شوند. بر اساس جدول می‌توان نتیجه گرفت که توزیع آماری نمونه تحقیق نرمال، و میزان مشارکت سیاسی پاسخگویان بر مبنای ابزار به کار گرفته شده تحقیق در سطح نمونه و جامعه آماری بالاتر از سطح متوسط است. نتیجه آزمون T تک نمونه‌ای مستقل با اطمینان ۹۹ درصد این نتیجه را تایید می‌کند.

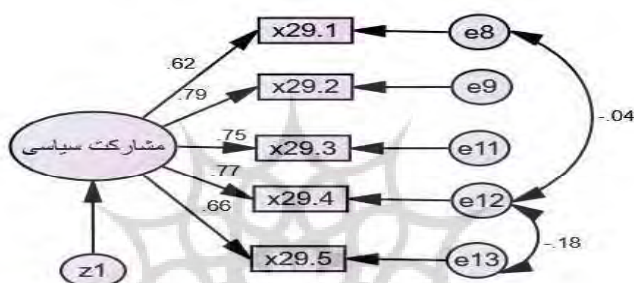
مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی (مورد مطالعه: جوانان ورزشکار شهر شیراز)

جدول ۵: یافته‌های توصیفی متغیر وابسته

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کجی	حداقل	حداکثر	درجه آزادی	t	sig
مشارکت سیاسی	۱۲/۴۸۹	۹/۰۷	۰/۳۷۵	۱۲	۶۰	۳۹۹	۵۶/۱۹۸	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

یافته‌های استنباطی متغیر وابسته

شکل ۳: مدل اندازه‌گیری متغیر مشارکت سیاسی

منبع: یافته‌های پژوهش

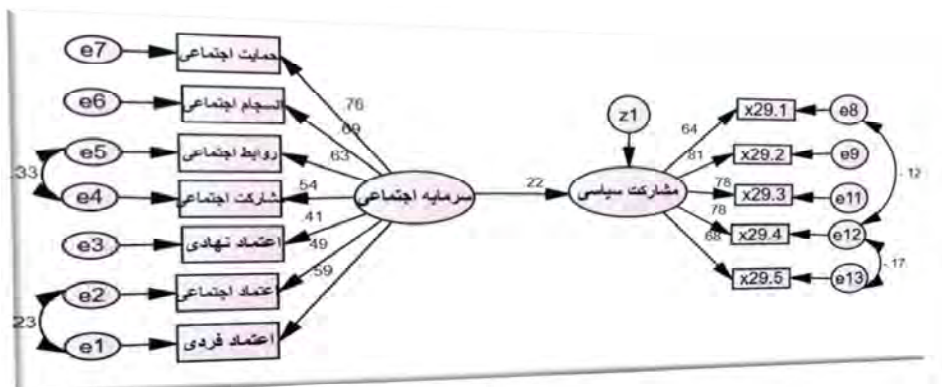
بر اساس خروجی نرم‌افزار ایموس، شاخص‌های برازش این مدل اندازه‌گیری درونی قابل قبول می‌باشد.

جدول ۶: شاخص‌های برازش مدل مشارکت سیاسی

شاخص	CMIN/DF	TLI	CFI	PNFI	PCFI	RMSEA	درجه آزادی	کای اسکور
دامنه		۰/۹۰	۰/۹۰	۰/۵۰	۰/۵۰			
قابل	۱-۵					۰-۰/۰۸		
قبول								
مدل	۲/۷۲۷	۰/۹۷۶	۰/۹۹۳	۰/۲۹۷	۰/۲۹۸	۰/۰۶۶	۳	۸,۲

منبع: یافته‌های پژوهش

آزمون فرضیات

شکل ۴: آزمون فرضیات

منبع: یافته‌های پژوهش

شاخص‌های برازش مدل نشان‌دهنده برازش مناسب مدل هستند و بتای به‌دست آمده در مدل نشان از معنادار بودن اثر سرمایه اجتماعی بر مشارکت سیاسی به میزان ۰/۲۲ دارد. با توجه به مقدار بحرانی این پارامتر (۲/۸۹۹) و نیز سطح معنی‌داری (۰/۰۰۴) فرضیه تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود.

جدول ۷: شاخص‌های برازش مدل نهایی

کای	درج	RMSE	PCF	PNF	CFI	TLI	CMIN/D	شاخ	مؤلفه
اسکو	°	A	I	I			F	ص	
ر	آزاد								
ی									
		۰/۰۸	۰/۵۰	۰/۵۰	۰/۹۰	۰/۹۰	۱-۵	قابل	دامن
			۱	۱	۱	۱		قبول	
									سرمایه
۱۲۶,	۴۹	۰/۰۷۸	۰/۶۸۹	۰/۶۶۰	۰/۹۲۸	۰/۹۰۳	۲/۵۸۰	اجتماع	ی

منبع: یافته‌های پژوهش

با آزمون فرضیات ابعاد سرمایه اجتماعی به این نتیجه رسیدیم که شاخص‌های برازش مدل به غیر از ۳ بعد اعتماد اجتماعی (اعتماد به افراد جامعه)، حمایت اجتماعی، و انسجام اجتماعی، بقیه مؤلفه‌ها

مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی (مورد مطالعه: جوانان ورزشکار شهر شیراز)

نشان‌دهنده برازش مناسب مدل هستند و بتای به‌دست آمده در این مدل‌ها نشان از معنادار بودن اثر مولفه‌های سرمایه اجتماعی بر مشارکت سیاسی دارد. با توجه به مقدار بحرانی این پارامترها و نیز سطح معنی‌داری فرضیه‌های سوم، هفتم و هشتم تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته نشده و رد می‌گردند.

جدول ۸: شاخص‌های برازش سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی

سطح معنی داری	مقدار بحرانی	ت	کای اسکور	درجه آزادی	RMSEA	PCFI	PNFI	CFI	TLI	CMIN/DF	شاخص	مولفه
۰/۰۵	۱/۹۶				۰/۰۸	۰/۵۰	۰/۵۰	۰/۹۰	۰/۹۰	۱-۵	دامنه قابل قبول	
۰/۰۱۲	۲,۵۱۵	۰/۱۶	۶۵/۳	۳۱	۰/۰۵۳	۰/۶۶۷	۰/۶۴۹	۰/۹۶۸	۰/۹۵۴	۲/۱۰۸	اعتماد فردی	
۰/۱۴۰	۱,۴۷۶	۰/۰۹	۵۰/۶	۳۱۳	۱/۰۴۰	۰/۶۷۷	۰/۶۵۸	۰/۹۸۲	۰/۹۷۴	۱/۶۳۱	اعتماد اجتماعی	
۰/۰۰۱	۳,۲۷۱	۰/۲۰	۵۱/۶	۳۱	۰/۰۵۹	۰/۶۶۱	۰/۶۴۳	۰/۹۶۰	۰/۸۴۱	۲/۴۰۴	اعتماد نهادی	
۰/۰۰۰	۴,۰۰۸	۰/۲۷	۶۹/۱	۳۰	۰/۰۵۷	۰/۶۴۲	۰/۶۲۶	۰/۹۶۴	۰/۹۴۶	۲/۳۰۵	مشارکت اجتماعی	
۰/۰۲۴	۲,۲۶۱	۰/۱۳	۷۱/۷	۳۱	۰/۰۵۵	۰/۶۴۹	۰/۶۳۶	۰/۹۷۴	۰/۹۶۱	۲/۲۲۲	روابط اجتماعی	
۰/۰۸۲	۱,۷۳۹	۰/۱۰	۸۳/۶	۳۱	۰/۰۶۵	۰/۶۶۱	۰/۶۴۷	۰/۹۶۰	۰/۹۴۲	۲/۶۹۷	انسجام اجتماعی	
۰/۱۱۳	۱,۵۸۳	۰/۱۱	۴۶,۵	۲۳	۰/۰۵۱	۰/۶۲۵	۰/۶۱۳	۰/۹۷۹	۰/۹۶۷	۲/۰۲۱	حمایت اجتماعی	

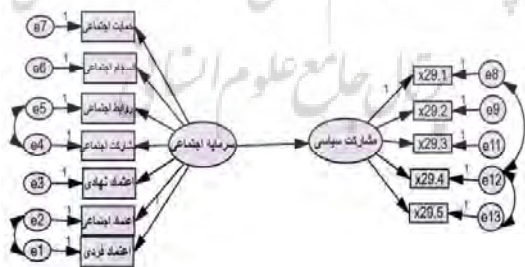
منبع: یافته‌های پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

هدف مطالعه حاضر، بررسی ارتباط بین سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی جوانان بود. مشارکت سیاسی، لزوم توجه به عوامل مرتبط با آن را ضروری می‌سازد. در پاسخ به سؤال تحقیق و با توجه به نظر بوردیو، چنین فرض شد که بین سرمایه اجتماعی افراد و مشارکت سیاسی آنان ارتباط وجود دارد. در بررسی رابطه میان دو متغیر اصلی پژوهش، یعنی سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها به ارتباط معنی‌دار و مستقیم بین این دو متغیر در جامعه آماری مورد نظر اشاره دارد. در بررسی

فرضیات پژوهش رابطه میان سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی مورد تأیید قرار گرفت. بدین ترتیب افرادی که از مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، روابط اجتماعی، حمایت و انسجام اجتماعی بیشتری برخوردارند، مشارکت سیاسی بیشتری از خود نشان می‌دهند. از لحاظ نظری، سرمایه اجتماعی به افراد کمک می‌کند تا با پیوند و ساخت شبکه‌های اجتماعی با دیگر اعضای جامعه، در کارزارهای سیاسی رسمی و غیررسمی مشارکت بیشتری داشته باشند. همچنین در این پژوهش رابطه تک تک ابعاد سرمایه اجتماعی با مشارکت سیاسی پاسخگویان بررسی گردیده است. مشارکت اجتماعی عاملی تأثیر گذار بر مشارکت سیاسی بوده است. از نظر پاتنام، همکاری و مشارکت در جامعه‌ای که سرمایه اجتماعی عظیمی را در شکل هنجارهای عمل متقابل و شبکه‌های مشارکت به ارث برده‌اند بهتر صورت می‌گیرد. مشارکت اجتماعی، یکی از اجزای اصلی و ضروری سرمایه اجتماعی می‌باشد و هر چه مشارکت بیشتر باشد، احتمال همکاری افراد در جهت منافع متقابل بیشتر است. بر اساس نتایج تحقیق، در بین سه بعد اعتماد (اعتماد فردی، اجتماعی و نهادی)، اعتماد اجتماعی تأثیر مستقیمی بر مشارکت سیاسی جوانان نداشته است. در نتیجه صرف وجود اعتماد اجتماعی، به مشارکت سیاسی افراد منجر نمی‌شود. اعتماد اجتماعی می‌تواند به صورت غیرمستقیم با افزایش مشارکت و روابط اجتماعی افراد، مشارکت سیاسی افراد را افزایش دهد. بر این اساس نمی‌توان گفت که کل مقیاس اعتماد اجتماعی روی مشارکت سیاسی تأثیر دارد و هر چه اعتماد اجتماعی (از هر سه نوع فردی، نهادی، اجتماعی) در افراد بیشتر باشد، مشارکت سیاسی آن‌ها نیز بیشتر است. همچنین دو بعد هنجار اجتماعی و ارتباط آن‌ها با مشارکت سیاسی بررسی شد که این رابطه نیز رد گردید. به نظر فوکویاما، هرگونه مشارکت در هنجارها و ارزش‌ها منجر به سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی نمی‌گردد. بلکه آن دسته هنجارهایی که منجر و مبتنی بر صداقت، انجام تعهدات و ارتباطات متقابل بنا شده باشد، به نوعی در تولید سرمایه اجتماعی و افزایش مشارکت موثر است.

مدل تجربی پژوهش

مطالعه رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی (مورد مطالعه: جوانان ورزشکار شهر شیراز)

پیشنهادهای

با توجه به یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌گردد برای تبیین بهتر مشارکت سیاسی با انجام مطالعات مشابه در سایر رشته‌ها و مقایسه نتایج، شرایطی را فراهم نمود تا بهتر بتوان به اتخاذ سیاست‌های اجرایی مبادرت شود. فراهم ساختن و تدارک سرمایه اجتماعی از طریق اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی به منظور افزایش اعتماد و مشارکت، آموزش جامعه‌پذیری، مشارکت، اعتماد، انسجام اجتماعی، حمایت از طریق گروه‌های اجتماعی و کانون‌های فکری و فرهنگی، ارتقای گروه‌های محلی همیاری، زمینه‌سازی، ایجاد و تقویت نهادهای اجتماعی و شبکه‌های اعتماد از روش‌های افزایش سرمایه اجتماعی به‌ویژه در گروه‌های نوجوان و جوان است. با اعمال اهرم‌های تشویقی و یا هر عامل دیگر می‌توان جوانان را به سمت مشارکت‌های سیاسی سوق داد. ارگان‌های ذی‌ربط با برنامه‌ریزی، زمینه را برای افزایش سرمایه اجتماعی در بین جوانان فراهم آورند. همچنین با تقویت و استحکام بخشیدن به روابط اجتماعی مثبت، تأکید بر تقویت اطمینان و اعتماد در میان جوانان، نهادینه کردن رفتارها و اعمال مثبت اجتماعی در جهت مشارکت افراد و لزوم مشخص ساختن اهمیت مشارکت سیاسی و اجتماعی برای جوانان می‌توان گام‌های مثبتی در جهت مشارکت جوانان برداشت.

منابع

- اخترمحقق، مهدی. (۱۳۸۵). سرمایه اجتماعی. چاپ اول. تهران: کتابخانه ملی ایران
- ازکیا، مصطفی و غفاری، غلامرضا. (۱۳۸۰). «بررسی رابطه بین اعتماد و مشارکت اجتماعی در نواحی روستایی کاشان». نامه علوم اجتماعی. شماره ۱۷.
- استونز، راب. (۱۳۹۲). متفکران بزرگ جامعه‌شناسی. مهرداد میردامادی. چاپ هشتم. تهران: نشر مرکز
- امام‌جمعه‌زاده، سیدجواد؛ قاضی رهبر، محمودرضا؛ عیسی‌نژاد، امید و مرندی، زهره. (۱۳۹۰). «بررسی رابطه میان سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی در بین دانشجویان دانشگاه اصفهان». پژوهش‌نامه علوم سیاسی. سال ۷، شماره ۴.
- انصاری، احمد. (۱۳۹۶). «تأثیر سرمایه اجتماعی بر مشارکت سیاسی (جوانان ۲۰-۳۵ سال) کهگیلویه و بویر احمد در دوره اول ریاست جمهوری روحانی». فصل‌نامه علمی-پژوهشی رهیافت. سال ۱۱، شماره ۲۰.
- باستانی، سوسن. (۱۳۸۷). «سرمایه اجتماعی شبکه و اعتماد متقابل بین شخصی». بررسی مسائل اجتماعی ایران. سال ۱۶، شماره ۶۱.
- پایگاه اینترنتی هیئت پزشکی ورزشی استان فارس. (۱۳۹۸). <www.farssma.com>
- حیدری، آرمان و میرزایی، عزت‌الله. (۱۳۹۳). «تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت (مورد مطالعه: زنان سرپرست‌خانوار تحت پوشش کمیته امداد شهرستان جهرم)». فصل‌نامه فرهنگی- تربیتی خانواده. سال ۹، صص ۱۳۵-۱۶۴.
- راش، مایکل. (۱۳۹۲). جامعه و سیاست: مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی سیاسی. منوچهر صبوری. تهران: انتشارات سمت
- رضایی، محمد؛ احمد، آذین و جعفری‌نژاد، مسعود. (۱۳۹۶). «بررسی رابطه میزان اعتماد اجتماعی و مشارکت سیاسی از نظر دانشجویان دانشگاه مازندران». فصل‌نامه علمی پژوهشی رهیافت انقلاب اسلامی. سال ۱۱، شماره ۳۹.
- زاهدی مازندرانی، محمدجواد و اوجاقلو، سجاد. (۱۳۸۴). «بررسی اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین ساکنان شهر زنجان». مجله جامعه‌شناسی ایران. دوره ۶، شماره ۴.

- شارع پور، محمود. (۱۳۸۱). «بررسی عوامل مؤثر گرایش دانشجویان دختر و پسر نسبت به ورزش در گذراندن اوقات فراغت». طرح پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- شارع پور، محمود. (۱۳۸۶). «بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی». مجله حرکت. شماره ۳۷.
- عظیمی هاشمی، مژگان؛ قاضی طباطبایی، محمود و هدایتی، علی اصغر. (۱۳۹۴). «مشارکت سیاسی زنان در ایران و عوامل مؤثر بر آن». فصل نامه زن و جامعه. سال ۶، شماره ۴، صص ۱۰۵-۱۲۲.
- کتابی، محمود؛ ادیبی سده، مهدی؛ قاسمی، وحید و صادقی ده چشمه، ستار. (۱۳۸۹). «سنجش اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در مراکز شهرستان های چهار محال و بختیاری». جامعه شناسی کاربردی. سال ۲۱، شماره پیاپی (۴۰)، شماره ۴، صص ۹۷-۱۲۲.
- کتابی حبیب پور، کرم و موسوی، حمیدرضا. (۱۳۹۵). «رابطه بین سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی شهروندان قم». فصل نامه علمی و پژوهشی رفاه اجتماعی. سال ۱۶، شماره ۶۲، صص ۳۵۹-۳۹۰.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۷۷). پیامدهای مدرنیت. محسن ثلاثی. تهران: نشر مرکز
- موسوی خامنه، مرضیه. (۱۳۸۳). «سرمایه اجتماعی و سلوک اجتماعی». رساله دکتری جامعه شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- وایتر، مایرونو و هانتینگتون، ساکول. (۱۳۷۹). درک توسعه سیاسی، پژوهشکده مطالعات راهبردی. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی
- وینر، مایرون. (۱۳۹۴). مشارکت سیاسی، پهران فرایند سیاسی. غلامرضا خواجه سروی. تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی
- Bordieo, P. (1986). **The Forms of Capital Hand book of Theory and Research for the Sociology**. New York: Green wood press.
- Bassett, E., & Moore, S. (2013). “**Mental Health and Social Capital: Social Capital as a Promising Initiative to Improving the Mental Health of Communities**”. In Tech. doi: 10.5772/53501.
- Inglehart, R. (1990). **Cultural shift in advanced industrial society**. Princeton University Press
- Coleman, J. (1990). **Foundation of S0cial The0ry**. Harvard University Press Cambridge
- Erdogan, m. (2010). “Social Capital and Civic Participation”. International journal of social sciences and humanity studies. Vol .2, no 2, 2010.
- Putnam, R. D. (2000). **Bowling Alone ؛The Collapse and Revival of American Community**. Simon and Schuster: New York
- Sarker, M., Islam, SH., (2017). “**Social capital and political participation: a case study from rural Bangladesh**”. European review of applied sociology, vol.10, no,15.
- Shahin, M. (2016). “**The relationship between social capital and political participation, Mediterranean**”. Journal of social sciences, vol.2.